

Line Lerche Mørck

GRÆNSEFÆLLESSKABER

Læring og overskridelse af marginalisering

Grænsefællesskaber

– *Læring og overskridelse af marginalisering*

LINE LERCHE MØRCK

Grænsefællesskaber

– Læring og overskridelse af marginalisering

Roskilde Universitetsforlag

Line Lerche Mørck:

Grænsefællesskaber. Læring og overskridelse af marginalisering

1. udgave 2006

©2006 Roskilde Universitetsforlag

Omslag: Annette Borsbøl/Imperiet
Sats: Samfundslitteratur Grafik
Tryk: Narayana Press
Foto: Signe Vad
Redaktion: Malene Hellesøe-Poulsen

ISBN 87-7867-336-4
E-bog ISBN 978-87-593-2438-7

Roskilde Universitetsforlag
Rosenørns Allé 9
1970 Frederiksberg C
Tlf. 3815 3880
Fax 3535 7822
ruforlag@sl.cbs.dk
www.ruforlag.dk

Alle rettigheder forbeholdes.
Kopiering fra denne bog må kun finde sted på institutioner, der har indgået aftale med COPY-DAN, og kun inden for de i aftalen nævnte rammer.
Undtaget herfra er korte uddrag til anmeldelse.

Indhold

Forord	9
KAPITEL 1	
Indledning: Grænsefællesskaber, læring og overskridelse af marginalisering	11
1.1 Bogens formål	12
1.2 Bogens social-praksisteoretiske udgangspunkt	13
1.3 Grænsefællesskaber som forbindelse på tværs	16
Det "vilde" gadeplansarbejderfællesskab som grænsefællesskab	18
1.4 Teorier om læring og overskridelse af marginalisering	21
Diskursen om livslang læring	21
Neoliberale tendenser til individualisering	22
Læring som succes	24
1.5 At kombinere forskning i læring og overskridelse af marginalisering	24
Et bredt læringsbegreb	25
Marginalisering	27
Delvis overskridelse af marginalisering	29
Vilde læreprocesser	31
1.6 Bogens hovedpersoner	31
1.7 Metode ganske kort	35
KAPITEL 2	
Analyseramme – et bidrag til en social teori om læring	37
2.1 Praxis-begreber	37
Handlesammenhænge og praksisfællesskaber	38
2.2 Læring relateret til ændret deltagelse i social praksis	41
Læringens retning afspejlet i personlige deltagerbaner	42
Selvforståelse	44
Medlæring vs. intenderet læring	47
2.3 Marginalisering og overskridelse heraf	48
Periferitet: Når ikke-deltagelse rummer muligheder og byder velkommen i praksisfællesskabet.	49
Marginalitet: når ikke-deltagelse er problematisk og begrænsende	50
2.4 Opsamling og perspektivering	51

KAPITEL 3

Veje til overskridelse af marginalisering	53
3.1 Teorier og tilgange	54
Mønsterbryderundersøgelsen som spejl	54
Udfordring af individualiserede forståelser af mønsterbrud	56
Personlige deltagerbaner og samfundsmæssige deltagelsesbaner	57
Overskridelse af marginalitet og læring som komplekse fænomener	59
Uddannelses-, institutions- og projektbanens samfundsmæssige forankring	61
3.2 Projektbanen: En glidende proces, hvor det er muligt at være "både og"	62
Fra bruger til medarbejder; en zig-zag-agtig bevægelse	63
Youssef: Dét, som fik mig til at holde mig fra "de værste"	64
Youssefs ændrede livsførelse og selvforståelse	65
Den glidende proces og den komplekse forankring af "både og"	66
Både socialarbejder og en af rødderne	69
Kevan og den glidende proces	69
3.3 Institutionsbanen: "en hård overgang"	72
Krav om brat ændring i livsførelse og selvforståelse	73
At få chancer	75
At tilpasse sig institutionen og bevare solidariteten med de unge	77
Ændrede arbejdsvilkår, konfrontation og brat farvel	79
3.4 Uddannelsesbanen	80
Betydningen af uddannelse for hovedpersonerne	81
Typiske deltagelsesmåder i uddannelsessammenhænge	84
En individualiseret kamp for succes	85
En individualiseret kamp for at holde ud	87
At deltage kollektivt i opposition	88
3.5 Opsamling og perspektivering	90

KAPITEL 4

Det vilde – en flertydig og overskridende kategori	95
4.1 Rekontekstualisering og flertydige betydninger af det vilde	96
Det vildes opståen i det københavnske socialarbejdermiljø	97
Vilde Læreprocesser	99
4.2 Grænseobjekter, grænsefællesskaber og overskridende kategoriseringsprocesser	99
4.3 Rekontekstualiseringer af det vilde på et logemøde	101
1. Kriminalitet som "vild" målestok	102
2. Personligt netværk i vilde miljøer	103

3.	Det vilde som mod-kategori	104
4.	De rigtig vilde – dem med marginaliseret baggrund	104
5.	Det vilde som solidaritet, anerkendelse og forskellighed	105
6.	Det vilde som magt og respekt blandt gadens rødder	106
	Sammensat og flertydig vildskab som varemærke	107
4.4.	Vildskabens ændrede vilkår i 2003-2005	108
	Mindre bredde og mindre solidarisk flertydighed	109
	Nedtonet, mindre offensiv udgave af det vilde i fokusgruppen	110
	Tiltagende professionaliseret socialarbejderdiskurs	113
4.5	Opsamling: "Det vildes" overlevelsesmuligheder som grænseobjekt?	114
	Kontinuerlig solidarisk, flertydig og vild fælles praksis?	115

KAPITEL 5

	Praktisk kunnen og viden-i-praksis – i det vilde gadeplansarbejderfællesskab	119
5.1	Viden-i-praksis og praktisk kunnen	120
	Den praktiske kunnens primat over viden	122
	Viden-i-praksis	123
	Differentiering af begreber om viden?	124
	Tavs viden?	125
5.2	At sende signaler: alternativ kommunikation til de unge	127
	Det er da også vores eget sprog	130
5.3	Løsninger af konflikter i "god gadestil"	132
	Tilspidsede konflikter	133
5.4	At forebygge og minimere uroligheder og gadekampe	136
	Moses' marcher på Nørrebro	136
	Forsøg med at påvirke politiet	138
5.5	Løbende konstituering af de vilde gadeplansarbejderes praksisfællesskab og kunnen	139
	Udvidelse af gadeplansarbejdernes råderum	140
5.6	Opsamling og perspektivering	141

KAPITEL 6

	Modstand mod uddannelse?	145
6.1	Teori om grænsedeltagelse	146
6.2	Modsætningsfuld deltagelse i og skepsis over for uddannelse	147
6.3	Uddannelsesmæssige læringsbarrierer	150
	Modsætningsfyldt hverdagsliv: begrænset overskud til yderligere grænsedeltagelse	150

	At føle sig alene og anderledes	151
	Uddannelsens indhold: Modsætninger i forhold til Kevans position og deltagerbane	152
6.4	Uddannelsesmæssige ressourcer for læring	154
	Senkos daglige livsførelse og grænsedeltagelse	155
	Blandet deltagersammensætning og en fælles og praksisrelevant dagsorden	156
	At være tænkt på og føle sig velkommen	157
	Gensidig kommen til forståelse og opsamling efter konflikt	158
6.5	Opsamling og perspektivering	159

KAPITEL 7

	Nye kampe, tiltagende andetgørelse og ændrede orienteringer – efter 11. september 2001	161
7.1	Subjektivering og vedvarende kampe	162
7.2	Nye kampe og etnisk andetgørelse i kølvandet på terrorangrebet	165
	At holde lav profil og undgå diskussioner	165
	Bomben springer: Standpunkts- og positionsforskelle tydeliggøres	166
	Mæglingsforsøg og "at ville misforstå"	168
	Forskellig betydning alt efter kontekst og samarbejdsrelation	169
7.3	Gadeplansarbejdernes ændrede livsførelse, rettedhed og orientering	171
	Kedsomhed og "tom" hverdag – diffus orientering og begrænset rettedhed	171
	At være en af de ældre brødre, der deltager i konfliktløsning på gaden . . .	173
	At overskride indelukthed, en snæver livscirkel og en etniceret selvforståelse	174
	At forholde sig mere (rets)bevidst til sin egen etniske og religiøse baggrund	176
	At blive mere voksen og mindre gadeplansarbejder	179
7.4	Opsamling og perspektivering	180

KAPITEL 8

	Gadeplansarbejdernes praksisideologi – brud på diskursen om "Indvandrerunge-som-problem"	183
8.1	Diskurs om Indvandrerunge-som-problem	184
	Indvandrerunge-som-problem som kulturelt bagtæppe	185
	Diskursiv reproduktion og nybrud	186
	Begrebet praksisideologi	187
	Konkret levet praksis vs. diskurser og praksisideologier om den	189
8.2	Røddernes gadefællesskab	189